

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 2ας Ιουλίου 2002 *

Στην υπόθεση T-323/00,

SAT.1 SatellitenFernsehen GmbH, με έδρα το Mainz (Γερμανία), εκπροσωπούμενη
από τον δικηγόρο R. Schneider,

προσφεύγουσα,

κατά

**Γραφείου εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (σήματα, σχέδια και
υποδείγματα) (ΓΕΕΑ)**, εκπροσωπούμενου από τον A. von Mühlendahl και την
C. Røhl Sjøberg,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή κατά της αποφάσεως του δευτέρου τμήματος προσφυγών του Γραφείου εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) της 2ας Αυγούστου 2000 (υπόθεση R 312/1999-2),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. M. Moura Ramos, Πρόεδρο, J. Pírung και A. W. H. Meij, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη το δικόγραφο της προσφυγής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 16 Οκτωβρίου 2000,

έχοντας υπόψη το υπόμνημα αντικρούσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 15 Φεβρουαρίου 2001,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 9ης Ιανουαρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Στις 15 Απριλίου 1997, η προσφεύγουσα υπέβαλε, δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί, αίτηση καταχώρισεως λεκτικού κοινοτικού σήματος στο Γραφείο εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (στο εξής: Γραφείο).
- 2 Το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση είναι το λεκτικό σύμπλεγμα SAT.2.
- 3 Η καταχώριση του σήματος ζητήθηκε, αφενός, για διάφορα προϊόντα εμπύπτοντα στις κλάσεις 3, 9, 14, 16, 18, 20, 25, 28, 29 και 30 κατά την έννοια του διακανονισμού της Νίκαιας για τη διεθνή ταξινόμηση των προϊόντων και υπηρεσιών προς τον σκοπό της καταχώρισεως των σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως αναθεωρήθηκε και τροποποιήθηκε, και, αφετέρου, για υπηρεσίες εμπύπτουσες στις κλάσεις 35, 38, 41 και 42, κατά την έννοια του διακανονισμού αυτού. Οι υπηρεσίες αυτές αντιστοιχούν, για κάθε μία από τις κλάσεις αυτές, στην εξής περιγραφή:
 - κλάση 35: «Διαφήμιση και εμπορία (μάρκετινγκ), υπηρεσίες πληροφόρησης και παροχής συμβουλών στον τομέα της εμπορίας (μάρκετινγκ) και διαφήμισης, στατιστική αξιολόγηση δεδομένων αγοράς, έρευνα αγοράς, αναλύσεις αγοράς, διανομή καταλόγων, αποστολών και ειδών για διαφημιστικούς σκοπούς, ραδιοφωνική, τηλεοπτική και κινηματογραφική διαφήμιση, δημόσιες σχέσεις, προώθηση πωλήσεων, μεσιτεία και κλείσιμο εμπορικών υποθέσεων για τρίτους, μεσιτεία συμβάσεων περί προμήθειας και εκποίησης ειδών, όλες οι προαναφερθείσες υπηρεσίες ακόμη και σε σχέση με δίκτυα επικοινωνιών» διαχείριση

αρχείων μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών· συλλογή και προμήθεια δεδομένων έρευνας αγοράς· αλληλεπιδραστική ηλεκτρονική έρευνα άμεσης σύνδεσης, καθώς και εμπορία (μάρκετινγκ) και έρευνα σημάτων, σε σχέση με προϊόντα και υπηρεσίες πληροφορικής· εγγραφή, μετάδοση, αποθήκευση, επεξεργασία και αναπαραγωγή δεδομένων· συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και μετάδοση δεδομένων σχετικά με τέλη υπηρεσίες τράπεζας δεδομένων, συγκεκριμένα συλλογή, επεξεργασία, αρχειοθέτηση, ανάλυση, χρονική αναπροσαρμογή και διάθεση δεδομένων»·

- κλάση 38: «Μετάδοση ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών και προγραμμάτων μέσω ασυρμάτων και ενσυρμάτων δικτύων· εκπομπή κινηματογραφικών, τηλεοπτικών, ραδιοφωνικών προγραμμάτων και προγραμμάτων τηλεοπτικής βιντεογραφίας (Videotext) και τηλεοπτικογραφίας (Teletext) ή εκπομπών· μεσιτεία και εκχώρηση αδειών πρόσβασης για χρήστες σε διαφορετικά δίκτυα επικοινωνίας· τηλεπικοινωνίες· συλλογή, προμήθεια και μετάδοση ειδήσεων, δελτίων τύπου (επίσης με ηλεκτρονικό τρόπο και/ή μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών)· μετάδοση ήχου και εικόνας μέσω δορυφόρου· παροχή υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης, όπου περιλαμβάνεται και η αποστολή βίντεο εφόσον ζητηθεί, επίσης για τρίτους ως ψηφιακή βάση υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και υπηρεσίες τράπεζας πληροφοριών· μεσιτεία πληροφοριών σε τρίτους· διάδοση πληροφοριών διαμέσου ασυρμάτων και ενσυρμάτων δικτύων· υπηρεσίες επί γραμμής και εκπομπές, συγκεκριμένα μετάδοση πληροφοριών και μηνυμάτων, όπου περιλαμβάνονται μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου· λειτουργία δικτύων για τη μετάδοση μηνυμάτων, εικόνων, κειμένων, φωνής και δεδομένων· μετάδοση εκπομπών τηλεαγορών»·
- κλάση 41: «Παραγωγή, αναπαραγωγή, παρουσίαση και εκμίσθωση κινηματογραφικών ταινιών, προγραμμάτων βίντεο και λοιπών τηλεοπτικών προγραμμάτων· παραγωγή και αναπαραγωγή δεδομένων, φωνής, κειμένου, εγγραφών ήχου και εικόνας σε κασέτες, ταινίες και δίσκους βίντεο και/ή ήχου [όπου περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι απλής

ανάγνωσης (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)], καθώς και παιχνιδιών βίντεο (παιχνιδιών ηλεκτρονικών υπολογιστών)· παρουσίαση και εκμίσθωση κασετών, ταινιών και δίσκων βίντεο και/ή ήχου [όπου περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι απλής ανάγνωσης (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)], καθώς και παιχνίδια βίντεο (παιχνίδια ηλεκτρονικών υπολογιστών)· εκμίσθωση τηλεοπτικών δεκτών και αποκωδικοποιητών· επιμόρφωση (επαγγελματική κατάρτιση), εκπαίδευση· ψυχαγωγία· αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες· οργάνωση και διεξαγωγή παραστάσεων θεαμάτων (σόου), παιχνιδιών με ερωτήσεις και απαντήσεις και μουσικών παραστάσεων, καθώς και διαγωνισμών στον τομέα της ψυχαγωγίας και του αθλητισμού, ακόμη και για την εγγραφή ή ως ζωντανές εκπομπές στο ραδιόφωνο ή την τηλεόραση· παραγωγή τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών διαφημιστικών εκπομπών, όπου περιλαμβάνονται ανάλογες εκπομπές τηλεπαιχνιδιών· διοργάνωση διαγωνισμών στο μορφωτικό, εκπαιδευτικό, ψυχαγωγικό και αθλητικό τομέα· διοργάνωση μαθημάτων εξ αποστάσεως· δημοσίευση και έκδοση βιβλίων, περιοδικών και λοιπού έντυπου υλικού, καθώς και ανάλογων ηλεκτρονικών μέσων [στα οποία περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)]· διεξαγωγή συναυλιών, θεατρικών και ψυχαγωγικών παραστάσεων, καθώς και αθλητικών αγώνων· παραγωγή προγραμμάτων και εκπομπών κινηματογραφικών, τηλεοπτικών, ραδιοφωνικών, τηλεοπτικογραφικών και τηλεοπτικής βίντεογραφίας, ραδιοφωνική και τηλεοπτική ψυχαγωγία· παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών και ταινιών βίντεο, καθώς και λοιπών προγραμμάτων εικόνας και ήχου, μορφωτικού, εκπαιδευτικού και ψυχαγωγικού περιεχομένου, επίσης για παιδιά και έφηβους· παραγωγή, αναπαραγωγή, επίδειξη και εκμίσθωση εγγραφών ήχου και εικόνας σε κασέτες, ταινίες και δίσκους βίντεο ή/και ήχου· θεατρικές και μουσικές παραστάσεις· εγγραφή, μετάδοση, αποθήκευση, επεξεργασία και αναπαραγωγή ήχου και εικόνας· παραγωγή ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών/προγραμμάτων· παραγωγή εκπομπών τηλεαγορών»

- κλάση 42: «Εκχώρηση, μεσιτεία, εκμίσθωση, καθώς και άλλου είδους εκμετάλλευση δικαιωμάτων από κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές παραγωγές και παραγωγές βίντεο, καθώς και από άλλα προγράμματα εικόνας και ήχου· διαχείριση και αξιοποίηση πνευματικών δικαιωμάτων και δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για τρίτους· αξιοποίηση επιμέρους δικαιωμάτων από κινηματογραφικές ταινίες και

τηλεοπτικές παραγωγές στον τομέα της εμπορευματοποίησης· ανάπτυξη λογισμικού, ειδικότερα στον τομέα των πολυμέσων, της αλληλεπιδραστικής τηλεόρασης και της συνδρομητικής τηλεόρασης· λειτουργία δικτύων για τη μετάδοση μηνυμάτων, εικόνων, κειμένων, φωνής και δεδομένων· παροχή τεχνικών συμβουλών στον τομέα των πολυμέσων, της αλληλεπιδραστικής τηλεόρασης και της συνδρομητικής τηλεόρασης (περιλαμβανόμενη στην κλάση 42)· δημιουργία προγραμμάτων για την επεξεργασία δεδομένων, όπου περιλαμβάνονται παιχνίδια βίντεο και παιχνίδια ηλεκτρονικών υπολογιστών· μειοψηφία και εκχώρηση αδειών πρόσβασης για χρήστες σε διαφορετικά δίκτυα επικοινωνίας».

4 Με ανακοίνωση της 11ης Νοεμβρίου 1998, ο εξεταστής πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι κατά τη γνώμη του οι απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και δ', του κανονισμού 40/94 απαγόρευαν την καταχώριση του επίμαχου σήματος όσον αφορά τα εμπύπτοντα στις κλάσεις 9 και 16 προϊόντα καθώς και τις εμπύπτουσες στις κλάσεις 38, 41 και 42 υπηρεσίες.

5 Με απόφαση της 9ης Απριλίου 1999, ο εξεταστής απέρριψε μερικώς την αίτηση βάσει του άρθρου 38 του κανονισμού 40/94. Η πρώτη και η τρίτη παράγραφος της αποφάσεως αυτής έχουν ως εξής: «Ich beziehe mich auf Ihre Erwiderung [...] auf den Amtsbescheid vom 11. November 1998. [...] Aus den bereits mitgeteilten Gründen wird dem Zeichen gemäß Artikel 7, 1b der GMV für alle beanspruchten Dienstleistungen der Markenschutz versagt, insoweit sich diese auf Satelliten oder Satellitenfernsehen beziehen, alles im weitesten Sinne. Für die beanspruchten Warenklassen bestehen keine Bedenken.»

(«Αναφέρομαι στην απάντησή σας [...] σε γραπτή ανακοίνωση της 11ης Νοεμβρίου 1998. [...] Για τους ήδη αναφερθέντες λόγους, η αίτηση καταχώρισεως του σημείου ως σήματος απορρίπτεται, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, για όλες τις υπηρεσίες που αφορά η αίτηση, καθόσον αυτές αφορούν δορυφόρους ή δορυφορική τηλεόραση, υπό ευρύτετη έννοια. Όσον αφορά τα προϊόντα που αφορά η αίτηση, δεν υπάρχει αντίρρηση.»).

- 6 Στις 7 Ιουνίου 1999, η προσφεύγουσα άσκησε ενώπιον του Γραφείου προσφυγή κατά της αποφάσεως του εξεταστή δυνάμει του άρθρου 59 του κανονισμού 40/94.
- 7 Με απόφαση της 2ας Αυγούστου 2000 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), το δεύτερο τμήμα προσφυγών απέρριψε την προσφυγή όσον αφορά τις εμπίπτουσες στις κλάσεις 38, 41 και 42 υπηρεσίες.
- 8 Στο μέτρο που αποφάνθηκε επί της προσφυγής, το τμήμα προσφυγών έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι το επίμαχο λεκτικό σύμπλεγμα ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 40/94.
- 9 Η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 11 Αυγούστου 2000. Το από 4 Αυγούστου 2000 συνοδευτικό της κοινοποίησεως έγγραφο περιελάμβανε την ένδειξη ότι η κοινοποιηθείσα απόφαση ήταν απόφαση του πρώτου τμήματος προσφυγών. Με επιστολή της 30ής Αυγούστου 2000, αποσταλείσα στη γραμματεία των τμημάτων προσφυγών, η προσφεύγουσα επισήμανε ότι η απόφαση που της κοινοποιήθηκε δεν ήταν απόφαση του πρώτου τμήματος προσφυγών. Με έγγραφο της 4ης Σεπτεμβρίου 2000, η γραμματεία του τμήματος προσφυγών επιβεβαίωσε ότι υπήρχε μια παρατυπία στη διαδικασία της κοινοποίησης και διόρθωσε το συνοδευτικό της κοινοποίησεως έγγραφο διευκρινίζοντας ότι αυτό θα έπρεπε να αναφέρει ότι η κοινοποιηθείσα απόφαση ήταν απόφαση του δεύτερου τμήματος προσφυγών.

Αιτήματα των διαδίκων

- 10 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει το Γραφείο στα δικαστικά έξοδα.

11 Το Γραφείο ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

12 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα δήλωσε ότι δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι με το δικόγραφο της προσφυγής της προβάλλει λόγο αντλούμενο από πλημμέλεια κατά τη διαδικασία κοινοποιήσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, οι πλημμέλειες στη διαδικασία κοινοποιήσεως μιας αποφάσεως είναι εκτός της αποφάσεως και, επομένως, δεν μπορούν να την καταστήσουν άκυρη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99, σκέψη 39· απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Μαΐου 1998, T-78/96 και T-170/96, W κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. I-A-239 και II-745, σκέψη 183). Ακόμα και αν οι διέπουσες την κοινοποίηση μιας αποφάσεως διατάξεις συνιστούν ουσιώδη τύπο (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-227/92 P, Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4443, σκέψη 72), επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, ουδείς ουσιώδης τύπος παραβιάστηκε. Συγκεκριμένα, το Γραφείο κοινοποίησε όντως την προσβαλλόμενη απόφαση στην προσφεύγουσα. Το ουσια-

στικό σφάλμα που περιλαμβάνεται στο συνοδευτικό της κοινοποιήσεως έγγραφο διορθώθηκε από τη γραμματεία του τμήματος προσφυγών εντός της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής, με αποτέλεσμα η προσφεύγουσα να μην εμποδιστεί στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων της.

- 13 Το Γραφείο και η προσφεύγουσα θεωρούν ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, το τμήμα προσφυγών απέρριψε την ενώπιόν του ασκηθείσα προσφυγή και ως προς τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Γραφείο διευκρίνισε ότι το γεγονός ότι οι υπηρεσίες αυτές δεν μνημονεύονται ρητώς στην προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά έλλειψη αιτιολογίας της αποφάσεως αυτής.
- 14 Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση, ότι από τις σκέψεις 1 έως 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, με την από 9 Απριλίου 1999 απόφασή του, ο εξεταστής απέρριψε την αίτηση περί καταχωρίσεως σήματος μόνον όσον αφορά τις εμπίπτουσες στις κλάσεις 38, 41 και 42 υπηρεσίες και ότι, κατά συνέπεια, μόνον οι υπηρεσίες αυτές ήταν επίμαχες ενώπιόν του. Στη συνέχεια, πρέπει να τονιστεί ότι ακόμα και αν, με την προμνημονευθείσα απόφαση, ο εξεταστής αναφέρθηκε, κατά τρόπο ικανό να δημιουργήσει σύγχυση, στην από 11 Νοεμβρίου 1998 έγγραφη ανακοίνωσή του, με την οποία θεώρησε ότι απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου απαγόρευαν την καταχώριση του αιτηθέντος σήματος μόνο για τις εμπίπτουσες στις κλάσεις 38, 41 και 42 υπηρεσίες, απέρριψε, εντούτοις, ρητώς την αίτηση για όλες τις υπηρεσίες που αυτή αφορούσε. Τέλος, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η ασκηθείσα από την προσφεύγουσα ενώπιον του τμήματος προσφυγών προσφυγή είχε ως αντικείμενο την απόφαση του εξεταστή στο σύνολό της και όχι μόνον ένα τμήμα αυτής. Επομένως, το τμήμα προσφυγών παρέλειψε να αποφανθεί επί της ασκηθείσας ενώπιόν του προσφυγής στο μέτρο που αυτή αφορούσε την απόφαση του εξεταστή σχετικά με τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες.
- 15 Η ανάλυση που γίνεται στην προηγούμενη σκέψη δεν αναιρείται από το επιχείρημα του Γραφείου ότι το γεγονός ότι το τμήμα προσφυγών δεν ανέφερε ρητώς στην προσβαλλόμενη απόφαση τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες δεν ασκεί επιρροή στο περιεχόμενο της αποφάσεως αυτής, αλλά αποτελεί ελάττωμα αιτιολο-

γίας. Συγκεκριμένα, πρέπει να τονιστεί ότι το διατακτικό μιας αποφάσεως του τμήματος προσφυγών πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των αιτιολογικών σκέψεων που αποτελούν το αναγκαίο θεμέλιό της. Επομένως, το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρει ρητά μόνον τις εμπίπτουσες στις κλάσεις 38, 41 και 42 υπηρεσίες δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι έχει ευρύτερο περιεχόμενο από την απόρριψη της προσφυγής ως προς τις υπηρεσίες αυτές και μόνον.

Επί της νομιμότητας της προσβαλλόμενης αποφάσεως στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών παρέλειψε να αποφανθεί επί της ασκηθείσας ενώπιόν του προσφυγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 16 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το σήμα του οποίου ζητήθηκε καταχώριση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ, του κανονισμού 40/94 όσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες.
- 17 Το Γραφείο θεωρεί ότι το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση δεν πρέπει να καταχωριστεί με βάση το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 όσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 18 Όπως κρίθηκε στις ανωτέρω σκέψεις 14 και 15, το τμήμα προσφυγών παρέλειψε να αποφανθεί επί των αιτημάτων της προσφεύγουσας όσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο, κρίνοντας επί

της ουσίας το ζήτημα αν το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' και/ή στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 όσον αφορά τις υπηρεσίες αυτές, θα μεταρρυθμίζε την προσβαλλόμενη απόφαση. Το άρθρο 63, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94 προβλέπει, βεβαίως, τη δυνατότητα μεταρρυθμίσεως. Εντούτοις, πρέπει να τονιστεί ότι η δυνατότητα αυτή περιορίζεται, κατ' αρχήν, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η υπόθεση είναι ώριμη προς κρίση. Αυτό, όμως, δεν συμβαίνει όταν το τμήμα προσφυγών δεν αποφάνθηκε επί της ουσίας επί ενός αιτήματος στο σύνολό του, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Επομένως, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν πρέπει να μεταρρυθμιστεί η προσβαλλόμενη απόφαση.

- 19 Εντούτοις, πρέπει να υπομνηστεί ότι κατά το άρθρο 62, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 40/94, «[μ]ετά την εξέταση της προσφυγής επί της ουσίας, το τμήμα προσφυγών αποφαινεται επί της προσφυγής». Η υποχρέωση, όμως, αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το τμήμα προσφυγών υποχρεούται να αποφαινεται επί κάθε αιτήματος που υποβλήθηκε ενώπιόν του στο σύνολό του, είτε κάνοντάς το δεκτό είτε απορρίπτοντάς το ως απαράδεκτο ή απορρίπτοντάς το κατ' ουσίαν. Στη συνέχεια, πρέπει να τονιστεί ότι η παράβαση της υποχρέωσεως αυτής μπορεί να επηρεάζει το περιεχόμενο της αποφάσεως του τμήματος προσφυγών και ότι, κατά συνέπεια, πρόκειται για ουσιώδη τύπο του οποίου η παράβαση μπορεί να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως.
- 20 Εν προκειμένω, το τμήμα προσφυγών, παραλείποντας να αποφανθεί επί των αιτημάτων της προσφεύγουσας όσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες, παρέβη την απορρέουσα από το άρθρο 62, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 40/94 υποχρέωση.
- 21 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών παρέλειψε να αποφανθεί επί των αιτημάτων της προσφεύγουσας όσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες.

Επί της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών αποπάνθηκε επί της ασκηθείσας ενώπιόν του προσφυγής

- 22 Η προσφεύγουσα επικαλείται τρεις λόγους, αντλούμενους από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 καθώς και από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

Επί του αντλούμενου από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 λόγου

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 23 Η προσφεύγουσα και το Γραφείο θεωρούν ότι το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 24 Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση «τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στις συναλλαγές, για τη δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προσορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της

υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών αυτών». Επιπλέον, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 ορίζει ότι «η παράγραφος 1 εφαρμόζεται ακόμη και αν οι λόγοι απαραδέκτου υφίστανται μόνο σε τμήμα της Κοινότητας».

- 25 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, καιτοι τύποις θεμελιώνεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, δεν περιλαμβάνει κανένα ειδικό στοιχείο επιτρέπον να θεωρηθεί ότι το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής. Εξάλλου, το Γραφείο δήλωσε ρητώς, με το υπόμνημα αντικρούσεως καθώς και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι κατά την άποψή του αυτό δεν συμβαίνει.
- 26 Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι ένα σήμα, για να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, πρέπει να αποτελείται «αποκλειστικά» από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν για τη δήλωση ενός χαρακτηριστικού των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών. Από την επιταγή, όμως, αυτή προκύπτει ότι, σε περίπτωση λεκτικού σήματος που αποτελείται από περισσότερα στοιχεία (ή σύνθετο σήμα), πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κρίσιμη σημασία του λεκτικού σήματος του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση, η οποία προκύπτει με βάση όλα τα στοιχεία από τα οποία το λεκτικό αυτό σήμα αποτελείται και όχι μόνον από τη σημασία ενός εξ αυτών. Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, κατά την εκτίμηση αυτή, μόνο τα χαρακτηριστικά των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών που ενδέχεται να λάβει υπόψη το ενδιαφερόμενο κοινό στο πλαίσιο των επιλογών του. Συνεπώς, ένα σύνθετο λεκτικό σήμα μπορεί να θεωρηθεί ως περιγραφικό, όταν απλώς και μόνο δηλώνει τα χαρακτηριστικά αυτά.
- 27 Εν προκειμένω, όμως, αν ήθελε θεωρηθεί ότι η κρίσιμη σημασία του λεκτικού συμπλέγματος SAT.2 είναι «δεύτερο δορυφορικό πρόγραμμα», αυτό μπορεί, βεβαίως, να χρησιμεύσει για τη δήλωση ενός χαρακτηριστικού ορισμένων από τις οικείες υπηρεσίες, το οποίο ενδέχεται να λάβει υπόψη το ενδιαφερόμενο κοινό στο πλαίσιο των επιλογών του, ήτοι την ιδιότητα συνδέσεως σε μετάδοση μέσω δορυφόρου. Αντίθετα, δεν δηλώνει ένα τέτοιο χαρακτηριστικό στο μέτρο που δεικνύει ότι προκειται για ένα δεύτερο πρόγραμμα. Συγκεκριμένα, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι η

ένδειξη αυτή μεταφέρει την πληροφορία ότι πρόκειται για το δεύτερο από τα προγράμματα της ίδιας τηλεοπτικής επιχειρήσεως, η πληροφορία αυτή δεν αναφέρεται σε κανένα ειδικό χαρακτηριστικό των οικείων υπηρεσιών το οποίο θα μπορούσε ενδεχομένως να λάβει υπόψη το ενδιαφερόμενο κοινό στο πλαίσιο των επιλογών του. Συνεπώς, το λεκτικό σύμπλεγμα SAT.2, θεωρούμενο στο σύνολό του, δεν υποδηλώνει τέτοια χαρακτηριστικά.

- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτός ο αντλούμενος από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 λόγος.

Επί του αντλούμενου από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 λόγου

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 29 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το επίμαχο λεκτικό σύμπλεγμα, το οποίο αποτελεί χαρακτηριστική ονομασία τηλεοπτικού καναλιού, παράγει το ίδιο αποτέλεσμα με ένα κύριο όνομα και, για τον λόγο αυτό, δεν στερείται παντελώς διακριτικού χαρακτήρα.
- 30 Επιπλέον, εκθέτει ότι, δεδομένου ότι το λεκτικό σύμπλεγμα SAT.2 δεν είναι περιγραφικό ούτε αποτελεί συνήθη έκφραση σε κάποια κοινοτική γλώσσα, από κανένα στοιχείο δεν μπορεί συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι ενδιαφερόμενες ομάδες θα αρνούνταν ότι το επίμαχο λεκτικό σύμπλεγμα, το οποίο χρησιμοποιείται ως σήμα, επιτελεί την ειδική λειτουργία υποδηλώσεως της εμπορικής προελεύσεως των οικείων υπηρεσιών.
- 31 Τέλος, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το επίμαχο λεκτικό σύμπλεγμα περιλαμβάνει ένα στοιχείο δημιουργικότητας και φαντασίας που το καθιστά ικανό να επιτελεί, για τις ενδιαφερόμενες ομάδες, λειτουργία ενδείξεως προελεύσεως.

- 32 Το Γραφείο ισχυρίζεται ότι το μοναδικό στοιχείο «SAT», το οποίο είναι περιγραφικό των οικείων υπηρεσιών, στερείται διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με τις υπηρεσίες αυτές.
- 33 Επιπλέον, τονίζει ότι η προσθήκη του αριθμού «2» δεν αποτελεί πρόσθετο στοιχείο ικανό να προσδώσει στο επίμαχο λεκτικό σύμπλεγμα, θεωρούμενο στο σύνολό του, διακριτικό χαρακτήρα. Συναφώς, ισχυρίζεται ότι η προσθήκη ενός αριθμού είναι εξαιρετικά συνήθης στον τομέα των υπηρεσιών που συνδέονται με τα μέσα μαζικής ενημερώσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 34 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση «τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα». Εξάλλου, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 ορίζει ότι «η παράγραφος 1 εφαρμόζεται ακόμη και αν οι λόγοι απαραδέκτου υφίστανται μόνο σε τμήμα της Κοινότητας».
- 35 Από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 προκύπτει ότι ένα ελάχιστο όριο διακριτικού χαρακτήρα αρκεί για να μην ισχύει ο απόλυτος λόγος απαραδέκτου τον οποίο προβλέπει το άρθρο αυτό. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση θα παράσχει στο ενδιαφερόμενο κοινό τη δυνατότητα να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αυτό δηλώνει από εκείνα που έχουν άλλη εμπορική προέλευση όταν το κοινό αυτό θα πρόκειται να επιλέξει κατά την απόκτηση των προϊόντων ή των υπηρεσιών αυτών.
- 36 Όπως προκύπτει από τη νομολογία οι απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου που διαλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως ε', του κανονισμού 40/94 επιδιώκουν σκοπό γενικού συμφέροντος, που επιβάλλει να μπορούν τα σημεία που

αφορούν να χρησιμοποιούνται ελεύθερα απ' όλους [απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Σεπτεμβρίου 2001, T-118/00, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (Τετράγωνη ταμπλέτα λευκή με πράσινα στίγματα και πράσινο ανοιχτό), Συλλογή 2001, σ. II-2731 σκέψη 73, και όσον αφορά τον λόγο απαραδέκτου που συνδέεται με τον διακριτικό χαρακτήρα του σημείου, απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Μαΐου 1999, C-108/97 και C-109/97, Windsurfing Chiemsee, Συλλογή 1999, σ. I-2779, σκέψη 25]. Συγκεκριμένα, αντίθετα από άλλα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, η νομική προστασία του σήματος δεν έχει ως αντικείμενο, κατ' αρχήν, το αποτέλεσμα μιας δημιουργικής ή οικονομικής προσπάθειας του δικαιούχου, αλλά μόνον το σημείο που αυτός έχει «καταλάβει». Επομένως, είναι αναγκαίο να αποφευχθεί η αναγνώριση αποκλειστικού δικαιώματος επί ενός σημείου το οποίο, προς αποφυγή της δημιουργίας παράνομου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος υπέρ ενός μόνον επιχειρηματία, πρέπει να αφηθεί στην ελεύθερη χρήση όλων. Μόνο στην περίπτωση που ένα τέτοιο σημείο γίνεται, κατόπιν της χρήσεώς του, πραγματικά αντιληπτό, από το ενδιαφερόμενο κοινό, ως ένδειξη της εμπορικής προελεύσεως ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, η οικονομική προσπάθεια του αιτούντος την καταχώριση του σήματος δικαιολογεί το να μη ληφθούν υπόψη οι ανωτέρω εκτιμήσεις γενικού συμφέροντος. Συνεπώς, σε μια τέτοια περίπτωση, το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94 επιτρέπει την καταχώριση ενός τέτοιου σημείου κατ' εξαίρεση από τον γενικό κανόνα της παραγράφου 1, στοιχεία β' έως δ', του ίδιου άρθρου.

37 Στο πλαίσιο αυτό, τα σήματα που αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 είναι κυρίως αυτά που, από την άποψη του ενδιαφερόμενου κοινού, χρησιμοποιούνται συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών ή για τα οποία υπάρχουν, τουλάχιστον, συγκεκριμένες ενδείξεις που επιτρέπουν να συναχθεί ότι είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν κατά τον τρόπο αυτό. Συνεπώς, ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σήματος μπορεί να εκτιμάται μόνο σε σχέση, αφενός, με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες ζητείται η καταχώρισή του και, αφετέρου, με τον τρόπο κατανοήσεώς του από το ενδιαφερόμενο κοινό.

38 Εν προκειμένω, οι οικείες υπηρεσίες, με την εξαίρεση των εμπίπτουσών στην κλάση 42, προορίζονται για γενική κατανάλωση. Συνεπώς, το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται, κυρίως, από τους μέσους καταναλωτές, που θεωρούνται ότι έχουν τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικοί και ενημερωμένοι [βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Ιουνίου 1999, C-342/97, Lloyd

Schuhfabrik Meyer, Συλλογή 1999, σ. I-3819, σκέψη 26, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουνίου 2001, T-359/99, DKV κατά ΓΕΕΑ (EuroHealth), Συλλογή 2001, σ. II-1645, σκέψη 27]. Αντίθετα, όσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 42 υπηρεσίες, πρέπει να θεωρηθεί ότι το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται, κυρίως, από τους επαγγελματίες επιχειρηματίες στον τομέα των κινηματογραφικών ταινιών και των μέσων μαζικής ενημερώσεως.

- 39 'Όταν πρόκειται για σύνθετο σήμα, πρέπει, κατά την εξέταση του διακριτικού του χαρακτήρα, να λαμβάνεται υπόψη το σύνολό του. Εντούτοις, αυτό δεν είναι ασυμβίβαστο με τη διαδοχική εξέταση των διαφόρων στοιχείων από τα οποία το σήμα αποτελείται (προπαρατεθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ, σκέψη 54).
- 40 Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί γενικώς ότι ένα σημείο που περιγράφει προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η αίτηση καταχώρισεως σήματος στερείται επίσης διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες αυτές. Η ερμηνεία αυτή δεν είναι ασυμβίβαστη με τη νομολογία του Πρωτοδικείου κατά την οποία οι δύο απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου που διαλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 40/94 έχουν έκαστος έναν ίδιον τομέα εφαρμογής (προπαρατεθείσα απόφαση Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ, σκέψη 48). Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένα ατομικό σημείο, το οποίο, κατά τους σημασιολογικούς κανόνες της γλώσσας αναφοράς, μπορεί να χρησιμεύσει για τη δήλωση των χαρακτηριστικών των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών, τα οποία ενδέχεται να λάβει υπόψη το ενδιαφερόμενο κοινό στο πλαίσιο των επιλογών του, είναι δυνατό, για τον λόγο αυτό, να χρησιμοποιείται γενικώς στις συναλλαγές για την παρουσίαση αυτών των προϊόντων ή υπηρεσιών και εμπίπτει, κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94. Αντίθετα, η παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ίδιου άρθρου εφαρμόζεται μόνον όταν το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση αποτελείται «αποκλειστικά» από τέτοια σημεία ή ενδείξεις.
- 41 Εν προκειμένω, όσον αφορά, κατ' αρχάς, το στοιχείο «SAT», το τμήμα προσφυγών, με το σημείο 17 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και το Γραφείο, με το υπόμνημά του αντικρούσεως και με τις διευκρινίσεις του κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, απέδειξαν επαρκώς κατά νόμο ότι στη γερμανική και στην αγγλική

γλώσσα αυτό αποτελεί συνήθη σύντμηση της λέξεως «satellite». Εξάλλου, ως σύντμηση, το στοιχείο αυτό δεν απομακρύνεται από τους λεξιλογικούς κανόνες των γλωσσών αυτών. Επιπλέον, δηλώνει ένα χαρακτηριστικό των περισσότερων από τις οικείες υπηρεσίες το οποίο ενδέχεται να λάβει υπόψη το ενδιαφερόμενο κοινό στο πλαίσιο των επιλογών του, ήτοι την ιδιότητα συνδέσεως σε μετάδοση μέσω δορυφόρου. Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι το στοιχείο «SAT» στερείται διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με τις υπηρεσίες αυτές.

42

Εντούτοις, η εκτίμηση αυτή δεν ισχύει για τις κατωτέρω κατηγορίες υπηρεσιών:

- «Υπηρεσίες τράπεζας πληροφοριών», που εμπίπτουν στην κλάση 38·
- «Παραγωγή και αναπαραγωγή δεδομένων, φωνής, κειμένου, εγγραφών ήχου και εικόνας σε κασέτες, ταινίες και δίσκους βίντεο και/ή ήχου [όπου περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι απλής ανάγνωσης (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)], καθώς και παιχνιδιών βίντεο (παιχνιδιών ηλεκτρονικών υπολογιστών)· παρουσίαση και εκμίσθωση κασετών, ταινιών και δίσκων βίντεο και/ή ήχου [όπου περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι απλής ανάγνωσης (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)], καθώς και παιχνίδια βίντεο (παιχνίδια ηλεκτρονικών υπολογιστών)· εκμίσθωση τηλεοπτικών δεκτών και αποκωδικοποιητών· επιμόρφωση (επαγγελματική κατάρτιση), εκπαίδευση· ψυχαγωγία· αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες· διοργάνωση διαγωνισμών στο μορφωτικό, εκπαιδευτικό, ψυχαγωγικό και αθλητικό τομέα· διοργάνωση μαθημάτων εξ αποστάσεως· δημοσίευση και έκδοση βιβλίων, περιοδικών και λοιπού έντυπου υλικού, καθώς και ανάλογων ηλεκτρονικών μέσων [στα οποία περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)]· διεξαγωγή συναυλιών, θεατρικών και ψυχαγωγικών παραστάσεων, καθώς και αθλητικών αγώνων· παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών και ταινιών βίντεο, καθώς και λοιπών προγραμμαμάτων εικόνας και ήχου, μορφωτικού, εκπαιδευτικού και ψυχαγωγικού περιεχομένου, επίσης για παιδιά και έφηβους· παραγωγή, αναπαραγωγή, επίδειξη και εκμίσθωση εγγραφών ήχου και εικόνας σε κασέτες, ταινίες και δίσκους βίντεο ή/και ήχου· θεατρικές και μουσικές παραστάσεις», που εμπίπτουν στην κλάση 41·

- «Εκχώρηση, μεσιτεία, εκμίσθωση, καθώς και άλλου είδους εκμετάλλευση δικαιωμάτων από κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές παραγωγές και παραγωγές βίντεο, καθώς και από άλλα προγράμματα εικόνας και ήχου· διαχείριση και αξιοποίηση πνευματικών δικαιωμάτων και δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για τρίτους· αξιοποίηση επιμέρους δικαιωμάτων από κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικές παραγωγές στον τομέα της εμπορευματοποίησης· ανάπτυξη λογισμικού, ειδικότερα στον τομέα των πολυμέσων, της αλληλεπιδραστικής τηλεόρασης και της συνδρομητικής τηλεόρασης· λειτουργία δικτύων για τη μετάδοση μηνυμάτων, εικόνων, κειμένων, φωνής και δεδομένων· παροχή τεχνικών συμβουλών στον τομέα των πολυμέσων, της αλληλεπιδραστικής τηλεόρασης και της συνδρομητικής τηλεόρασης (περιλαμβανόμενη στην κλάση 42)· δημιουργία προγραμμάτων για την επεξεργασία δεδομένων, όπου περιλαμβάνονται παιχνίδια βίντεο και παιχνίδια ηλεκτρονικών υπολογιστών· μεσιτεία και εκχώρηση αδειών πρόσβασης για χρήστες σε διαφορετικά δίκτυα επικοινωνίας», που εμπίπτουν στην κλάση 42.
- 43 Πράγματι, σε σχέση με τις υπηρεσίες που αφορά η προηγούμενη σκέψη, οι οποίες ουδόλως συνδέονται αμέσως με τη μετάδοση προγραμμάτων, το στοιχείο «SAT» δεν δηλώνει κανένα χαρακτηριστικό το οποίο ενδέχεται να λάβει υπόψη το ενδιαφερόμενο κοινό στο πλαίσιο των επιλογών του.
- 44 Συναφώς, δεν μπορεί να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι η προσφεύγουσα προτίθεται να διαθέσει στο εμπόριο τις μνημονευθείσες στην ανωτέρω σκέψη 42 υπηρεσίες στο πλαίσιο εμπορικής στρατηγικής περιλαμβάνουσας, εκτός από τις υπηρεσίες αυτές, όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως και ότι ο περιγραφικός χαρακτήρας του σημείου «SAT» πρέπει να εκτιμηθεί, όσον αφορά το σύνολο των κατηγοριών υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως, σε σχέση με αυτή την εμπορική στρατηγική.
- 45 Συγκεκριμένα, ο περιγραφικός χαρακτήρας ενός σημείου πρέπει να εκτιμάται ατομικά σε σχέση με καθεμία από τις κατηγορίες προϊόντων ή/και υπηρεσιών περί των οποίων γίνεται λόγος στην αίτηση καταχωρίσεως. Όσον αφορά την εκτίμησή του

περιγραφικού χαρακτήρα ενός σημείου σε σχέση με συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων ή/και υπηρεσιών, δεν έχει σημασία το αν ο αιτών την καταχώριση του οικείου σήματος προτίθεται να εφαρμόσει ή ακολουθεί ήδη εμπορική στρατηγική που εμπλέκει, πέραν των προϊόντων ή/και υπηρεσιών της κατηγορίας αυτής, και προϊόντα ή/και υπηρεσίες άλλων κατηγοριών. Πράγματι, η ύπαρξη εμπορικής στρατηγικής είναι ένας ανεξάρτητος παράγοντας σε σχέση με το δικαίωμα το οποίο παρέχει το κοινοτικό σήμα. Επιπλέον, η εμπορική στρατηγική, εφόσον εξαρτάται μόνον από τις επιλογές της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως, μπορεί να μεταβληθεί μετά την καταχώριση του κοινοτικού σήματος και, επομένως, δεν μπορεί να έχει καμία επίπτωση επί της εκτιμήσεως του αν το σημείο αυτό είναι δεκτικό καταχωρίσεως.

46 Στη συνέχεια, όσον αφορά το στοιχείο «2», το Γραφείο δήλωσε, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου και χωρίς η προσφεύγουσα να το αντικρούσει ως προς το σημείο αυτό, ότι οι αριθμοί γενικώς και ο αριθμός «2» ειδικότερα χρησιμοποιούνται συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση των οικείων υπηρεσιών. Πρέπει, όμως, να τονιστεί ότι το στοιχείο αυτό στερείται διακριτικού χαρακτήρα όσον αφορά τουλάχιστον υπηρεσίες πλην αυτών που αναφέρονται στην ανωτέρω σκέψη 42.

47 Τέλος, όσον αφορά το στοιχείο «.», το γεγονός ότι το σημείο αυτό χρησιμοποιείται συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση κάθε είδους προϊόντων και υπηρεσιών επιτρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τον τρόπο αυτό και για τις επίμαχες στην παρούσα διαφορά υπηρεσίες.

48 Κατά συνέπεια, το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση αποτελείται από ένα συνδυασμό στοιχείων, το καθένα από τα οποία είναι τουλάχιστον δυνατό να χρησιμοποιηθεί συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση υπηρεσιών πλην αυτών που αναφέρονται στην ανωτέρω σκέψη 42 και στερείται διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με αυτές.

- 49 Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί γενικώς ότι το γεγονός ότι ένα σύνθετο σήμα αποτελείται μόνον από στοιχεία στερούμενα διακριτικού χαρακτήρα επιτρέπει το συμπέρασμα ότι το σήμα αυτό, θεωρούμενο στο σύνολο του, είναι επίσης δυνατό να χρησιμοποιείται συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών. Το συμπέρασμα αυτό αναιρείται μόνο στην περίπτωση που συγκεκριμένες ενδείξεις, όπως, κυρίως, ο τρόπος κατά τον οποίο συνδυάζονται τα διάφορα στοιχεία, καταδεικνύουν ότι το σύνθετο σήμα αντιπροσωπεύει κάτι περισσότερο από το σύνολο των στοιχείων από τα οποία αποτελείται.
- 50 Εν προκειμένω, όμως, δεν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις. Συγκεκριμένα, η δομή του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση, η οποία χαρακτηρίζεται, κυρίως, από τη χρήση ακρωνυμίου ακολουθούμενου από έναν αριθμό, αποτελεί συνήθη τρόπο συνδυασμού των διαφορετικών στοιχείων ενός συνθέτου λεκτικού σήματος. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αλυσιτελές το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το σήμα του οποίου η καταχώριση ζητήθηκε, θεωρούμενο στο σύνολό του, περιλαμβάνει ένα στοιχείο φαντασίας.
- 51 Συνεπώς, πρέπει να συναχθεί ότι το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση, θεωρούμενο στο σύνολό του, είναι δυνατό να χρησιμοποιείται συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση οικείων υπηρεσιών διαφορετικών από τις μνημονεύμενες ανωτέρω στη σκέψη 42.
- 52 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το σήμα του οποίου η καταχώριση ζητήθηκε, επειδή αποτελεί χαρακτηριστική ονομασία τηλεοπτικού καναλιού, παράγει το ίδιο αποτέλεσμα με ένα κύριο όνομα, πρέπει να τονιστεί ότι το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να αναιρέσει το συμπέρασμα της προηγούμενης σκέψης, το οποίο, αντίθετα, επιβεβαιώνει. Συνεπώς, το σήμα αυτό μπορεί να καταχωριστεί μόνον αν αποδεικνύεται ότι, κατόπιν της χρήσεως που του έχει γίνει, γίνεται πράγματι αντιληπτό από το ενδιαφερόμενο κοινό ως κύριο όνομα, ήτοι ως ένδειξη

της εμπορικής προελεύσεως των οικείων υπηρεσιών. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα ουδέποτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Γραφείου επικαλέστηκε το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94.

- 53 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι το σήμα του οποίου η καταχώριση ζητήθηκε στερείται διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με τις υπόλοιπες πλην των αναφερομένων ανωτέρω στη σκέψη 42 κατηγορίες υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχώρισεως σήματος.
- 54 Αντίθετα, όσον αφορά τις εμπίπτουσες στις αναφερόμενες στην ανωτέρω σκέψη 42 υπηρεσίες, κρίθηκε, με την ανωτέρω σκέψη 43, ότι το σημείο «SAT» δεν δηλώνει κανένα χαρακτηριστικό το οποίο ενδέχεται να λάβει υπόψη το ενδιαφερόμενο κοινό στο πλαίσιο των επιλογών του. Επιπλέον, ο φάκελος δεν περιλαμβάνει κανένα στοιχείο δυνάμενο να αποδείξει ότι το σημείο αυτό χρησιμοποιείται συνήθως στις συναλλαγές για την παρουσίαση των υπηρεσιών αυτών ούτε ότι υπάρχουν στοιχεία με βάση τα οποία μπορεί να συναχθεί ότι, παρά την έλλειψη περιγραφικού χαρακτήρα, θα ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθεί κατά τον τρόπο αυτό. Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι το σημείο «SAT» δεν στερείται διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με τις υπηρεσίες αυτές.
- 55 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να τονιστεί γενικώς ότι ένα σύνθετο σήμα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, μόνον όταν όλα τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται στερούνται διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αφορά η αίτηση καταχώρισεως σήματος.
- 56 Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση δεν στερείται διακριτικού χαρακτήρα σε σχέση με τις εμπίπτουσες στις αναφερόμενες στην ανωτέρω σκέψη 42 κατηγορίες.

- 57 Κατά συνέπεια, ο αντλούμενος από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 λόγος πρέπει να γίνει δεκτός όσον αφορά τις κατηγορίες των υπηρεσιών που μνημονεύονται στην ανωτέρω σκέψη 42 και να απορριφθεί όσον αφορά τις υπόλοιπες κατηγορίες υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως σήματος.

Επί του αντλουμένου από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισεως λόγου

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 58 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το Γραφείο, αρνούμενο να καταχωρίσει το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση, παρεξέκλινε από την πρακτική του λήψεως αποφάσεων σχετικά με τα περιλαμβάνοντα αριθμούς και γράμματα σήματα. Συναφώς, παραπέμπει στα υπομνήματα που κατέθεσε κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον του εξεταστή καθώς και ενώπιον του τμήματος προσφυγών.
- 59 Το Γραφείο αντιτείνει ότι, μεταξύ των 49 σημάτων που αναφέρονται στα υπομνήματα που κατέθεσε η προσφεύγουσα κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, μόνον τα σήματα GERMANSAT και NET.SAT αφορούν υπηρεσίες που παρέχονται μέσω δορυφόρου. Κατά το Γραφείο, τα δύο αυτά σήματα δεν μπορούν να συγκριθούν με το επίμαχο την παρούσα διαφορά σήμα, διότι δεν αποτελούνται από ακρωνύμιο και αριθμό.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

60 Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι οι αποφάσεις σχετικά με την καταχώριση ενός σημείου ως κοινοτικού σήματος, τις οποίες καλούνται να λαμβάνουν τα τμήματα προσφυγών δυνάμει του κανονισμού 40/94, εμπίπτουν στη δέσμη αεροδιόττητα και όχι στη διακριτική τους ευχέρεια. Επομένως, η δυνατότητα καταχώρισεως ενός σημείου ως κοινοτικού σήματος πρέπει να εκτιμάται αποκλειστικώς βάσει της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, όπως έχει ερμηνευθεί από τον κοινοτικό δικαστή, και όχι βάσει μιας προηγούμενης αποκλίνουσας πρακτικής των τμημάτων προσφυγών ως προς τη λήψη αποφάσεων.

61 Συνεπώς, υπάρχουν δύο ενδεχόμενα. Αν το τμήμα προσφυγών, δεχόμενο σε προγενέστερη υπόθεση ότι ένα σημείο μπορεί να καταχωρισθεί ως κοινοτικό σήμα, εφάρμοσε ορθώς τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού 40/94 και αν σε μεταγενέστερη υπόθεση, παρόμοια προς την πρώτη, το τμήμα προσφυγών έλαβε αντίθετη απόφαση, ο κοινοτικός δικαστής θα ακυρώσει την απόφαση αυτή λόγω παραβάσεως των σχετικών διατάξεων του κανονισμού 40/94. Στην πρώτη αυτή περίπτωση, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων είναι αβάσιμος. Αντιθέτως, αν το τμήμα προσφυγών, δεχόμενο σε προγενέστερη υπόθεση ότι ένα σημείο μπορεί να καταχωρισθεί ως κοινοτικό σήμα, υπέπεσε σε νομικό σφάλμα και αν σε μεταγενέστερη υπόθεση, παρόμοια προς την πρώτη, το τμήμα προσφυγών έλαβε αντίθετη απόφαση, δεν μπορεί να γίνει λυσιτελώς επίκληση της πρώτης αποφάσεως προς στήριξη αιτήματος ακυρώσεως της δεύτερης αυτής αποφάσεως. Πράγματι, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως πρέπει να συνδυάζεται με την τήρηση της αρχής της νομιμότητας, σύμφωνα με την οποία κανείς δεν μπορεί να επικαλείται υπέρ αυτού παρανομία που διαπράχθηκε προς όφελος τρίτου (βλ., υπό αυτή την έννοια, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 9ης Οκτωβρίου 1984, υπόθεση 188/83, Witte κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1984, σ. 3465, σκέψη 15, και της 4ης Ιουλίου 1985, 134/84, Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1985, σ. 2225, σκέψη 14). Επομένως, και στη δεύτερη αυτή περίπτωση, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων είναι αβάσιμος.

- 62 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.
- 63 Επιπλέον, παρατηρείται ότι, μολονότι γίνεται δεκτό ότι οι πραγματικοί ή νομικοί λόγοι που εκτίθενται στην αιτιολογία προγενέστερης αποφάσεως μπορούν να αποτελέσουν επιχειρήματα προς στήριξη λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από την παράβαση διατάξεως του κανονισμού 40/94, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, η προσφεύγουσα επικαλέστηκε, με την εξαίρεση της αποφάσεως σχετικά με το σήμα GERMANSAT, μόνον αποφάσεις χωρίς αιτιολογία. Όσον αφορά την απόφαση αυτή, η προσφεύγουσα δεν επικαλέστηκε περιλαμβανόμενους σε αυτή λόγους ικανούς να θέσουν υπό αμφισβήτηση την ορθότητα της προεκτεθείσας εκτιμήσεως των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και β', του κανονισμού 40/94. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι τα σήματα που αποτελούν αντικείμενο των αποφάσεων που επικαλέστηκε η προσφεύγουσα καταχωρίστηκαν για προϊόντα ή υπηρεσίες διαφορετικές από τις επίμαχες στην παρούσα υπόθεση. Όπως ορθώς επισημαίνει το Γραφείο με το υπόμνημα αντικρούσεως, τα σήματα GERMANSAT και NET SAT EXPRESS, αφορώντα υπηρεσίες που παρέχονται μέσω δορυφόρου, δεν μπορούν να συγκριθούν με το σήμα του οποίου η καταχώριση ζητείται εν προκειμένω διότι δεν αποτελούνται από μια σύντμηση και έναν αριθμό.
- 64 Επομένως, πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών απέρριψε την ασηκθείσα ενώπιόν του προσφυγή όσον αφορά τις κατηγορίες υπηρεσιών που μνημονεύονται στην ανωτέρω σκέψη 42.
- 65 Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών παρέλειψε να αποφανθεί επί της ασηκθείσας ενώπιόν του προσφυγής όσον αφορά τις εμπίπτουσες στην κλάση 35 υπηρεσίες καθώς και στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών απέρριψε την ασηκθείσα ενώπιόν του προσφυγή όσον αφορά τις κατηγορίες υπηρεσιών που αναφέρονται στην ανωτέρω σκέψη 42. Κατά τα λοιπά, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 66 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Εν προκειμένω, η προσφυγή γίνεται δεκτή μόνο για ορισμένο αριθμό κατηγοριών υπηρεσιών. Αντίθετα, πρέπει να ληφθεί υπόψη η διαδικαστική πλημμέλεια της προσβαλλόμενης απόφασεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση του δεύτερου τμήματος προσφυγών του Γραφείου εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) της 2ας Αυγούστου 2000 (υπόθεση R 312/1999-2), στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών παρέλειψε να αποφανθεί επί της ασκηθείσας ενώπιόν του προσφυγής όσον αφορά τις επιπτώσεις στην κλάση 35 υπηρεσίες.

- 2) Ακυρώνει την απόφαση του δευτέρου τμήματος προσφυγών του Γραφείου εναρμόνισης στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (σήματα, σχέδια και υποδείγματα) της 2ας Αυγούστου 2000 (υπόθεση R 312/1999-2), στο μέτρο που το τμήμα προσφυγών απέρριψε την ασηκθείσα ενώπιόν του προσφυγή όσον αφορά τις κατωτέρω κατηγορίες υπηρεσιών:

- «Υπηρεσίες τράπεζας πληροφοριών», που εμπίπτουν στην κλάση 38·
- «Παραγωγή και αναπαραγωγή δεδομένων, φωνής, κειμένου, εγγραφών ήχου και εικόνας σε κασέτες, ταινίες και δίσκους βίντεο και/ή ήχου [όπου περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι απλής ανάγνωσης (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)], καθώς και παιχνιδιών βίντεο (παιχνιδιών ηλεκτρονικών υπολογιστών)· παρουσίαση και εκμίσθωση κασετών, ταινιών και δίσκων βίντεο και/ή ήχου [όπου περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι απλής ανάγνωσης (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)], καθώς και παιχνίδια βίντεο (παιχνίδια ηλεκτρονικών υπολογιστών)· εκμίσθωση τηλεοπτικών δεκτών και αποκωδικοποιητών· επιμόρφωση (επαγγελματική κατάρτιση), εκπαίδευση· ψυχαγωγία· αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες· διοργάνωση διαγωνισμών στο μορφωτικό, εκπαιδευτικό, ψυχαγωγικό και αθλητικό τομέα· διοργάνωση μαθημάτων εξ αποστάσεως· δημοσίευση και έκδοση βιβλίων, περιοδικών και λοιπού έντυπου υλικού, καθώς και ανάλογων ηλεκτρονικών μέσων [στα οποία περιλαμβάνονται σύμπυκνοι δίσκοι (CD-ROM) και διαδραστικοί σύμπυκνοι δίσκοι (CD-i)]· διεξαγωγή συναυλιών, θεατρικών και ψυχαγωγικών παραστάσεων, καθώς και αθλητικών αγώνων· παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών και ταινιών βίντεο, καθώς και λοιπών προγραμμάτων εικόνας και ήχου, μορφωτικού, εκπαιδευτικού και ψυχαγωγικού περιεχομένου, επίσης για παιδιά και έφηβους· παραγωγή, αναπαραγωγή, επίδειξη και εκμίσθωση εγγραφών ήχου και εικόνας σε κασέτες, ταινίες και δίσκους βίντεο ή/και ήχου· θεατρικές και μουσικές παραστάσεις», που εμπίπτουν στην κλάση 41·
- «Εκχώρηση, μεσιτεία, εκμίσθωση, καθώς και άλλου είδους εκμετάλλευση δικαιωμάτων από κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές παραγωγές και παραγωγές βίντεο, καθώς και από άλλα προγράμματα εικόνας και ήχου·

διαχείριση και αξιοποίηση πνευματικών δικαιωμάτων και δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας για τρίτους· αξιοποίηση επιμέρους δικαιωμάτων από κινηματογραφικές ταινίες και τηλεοπτικές παραγωγές στον τομέα της εμπορευματοποίησης· ανάπτυξη λογισμικού, ειδικότερα στον τομέα των πολυμέσων, της αλληλεπιδραστικής τηλεόρασης και της συνδρομητικής τηλεόρασης· λειτουργία δικτύων για τη μετάδοση μηνυμάτων, εικόνων, κειμένων, φωνής και δεδομένων· παροχή τεχνικών συμβουλών στον τομέα των πολυμέσων, της αλληλεπιδραστικής τηλεόρασης και της συνδρομητικής τηλεόρασης (περιλαμβανόμενη στην κλάση 42)· δημιουργία προγραμμάτων για την επεξεργασία δεδομένων, όπου περιλαμβάνονται παιχνίδια βίντεο και παιχνίδια ηλεκτρονικών υπολογιστών· μεσιτεία και εκχώρηση αδειών πρόσβασης για χρήστες σε διαφορετικά δίκτυα επικοινωνίας», που εμπίπτουν στην κλάση 42.

- 3) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 4) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Moura Ramos

Pirrung

Meij

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Ιουλίου 2002.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

R. M. Moura Ramos